

Barns medvirkning

15-10-2019 16:14 CEST

Barnets medvirkning og påvirkning i egen hverdag

Skrevet av Monica Johnsen, daglig leder i Bisjord FUS barnehage

Visste du at Barnehagen skal ivareta barnas lovfestet rett til medvirkning? Ansatte skal legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1.

Men hva betyr egentlig dette for ditt barn? Og hva svarer du egentlig på når

du krysser av under høstens årlige foreldreundersøkelse fra UDIR?

Rammeplanen sier følgende:

«Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.»

(Rammeplanen, 2017).

Altså, det betyr ikke at barn skal få bestemme alt, eller at det ikke skal være grenser og rammer for noe av det som skjer i barnehagen, tvert om. Det må skapes trygge rammer, og gode forutsetninger for organisering og innhold, slik at voksne kan bli godt kjent med barna, vite hva barn trenger og hvordan de uttrykker seg. Det er allerede skrevet mye om tilvenning, og hvordan vi både har endret viten og holdninger til hvordan barn får en god start i barnehagen. Tilvenning vil være det første møte med barnehagen og ditt barns muligheter for å medvirke og påvirke. Det er viktig å gi barnet tid, skape trygge og gode relasjoner i barnets eget tempo, i god dialog mellom foreldre og oss ansatte i barnehagen. Sammen vil vi observere og følge barnet inn i de trygge rammene. Barnet ditt skal få delta, bidra og påvirke i et fellesskap på bakgrunn av egne behov, tanker og ønsker. Voksne må være nysgjerrige på barn. Dette kan være vanskelig å synliggjøre i barnehagen, og det kan være vanskelig for foreldre å vite med sikkerhet om barnet får medvirke i egen hverdag eller ikke. Jeg vet at barnet ditt har en betydning i det som skjer i hverdagen vår!

Vennskap

Det aller viktigste for alle barn, må legges til rette for og ivaretas. Barn skal få leke med hvem de vil, men de må også lære å innordne seg i et fellesskap de ikke har valgt selv. Det betyr blant annet at de må lære seg å samhandle med andre på måter som vil være til det beste også for dem selv. Ansatte skal støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner. Det er viktig å samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap. Voksne må støtte barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger, og støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner.

Vår barnehage har en type basebygg, og barnegruppene er delt inn både av hensyn til alder og nivå, men også av hensyn til relasjoner barnet ditt har med andre barn. Det er viktig å skape, ivareta og bygge nye vennskap, og hos oss må grupper være både dynamiske og fleksible, slik at barna kan få leke videre med det som startet i går, eller som plutselig dukket opp i dag. Turdager er ofte fastlagt for gruppene, men her tas også hensyn til gode relasjoner og sterke ønsker, som er viktige for barna. Det går jo fint an å bytte litt plass av og til, for stort sett ser vi at barna trekker mot og trives i de gruppene de er tilhørende i, der de har skapt trygghet og relasjoner med andre.

Mat og måltid

De aller fleste barn kjenner når de er mette i magen, og da sier de i fra. De vrir på hodet, snur seg bort, eller tar bort hånden din, når du prøver å gi en skje til med grøt. Allerede ved grøtmåltidet får barnet spise selv med skje, mens vi voksne hjelper til med en ekstra skje. Det er ikke lett å klare alt selv i starten.

Barn må smake ulik mat mange ganger for å bli vant til smak og konsistens, og dette må de få lov til å gjøre i sitt tempo. Vi serverer i små porsjoner, flere ganger, og barnet smaker når det frister. Men alle barn smaker ikke. Variasjon i tilbud på hva som serveres blir viktig, men det er vel så viktig å være tålmodige. En pappa kunne fortelle at jenta på 4 år bare spiste paprika i barnehagen, aldri hjemme! Merkelig. Men sånn er det noen ganger. Vi tvinger aldri i barn mat, men vi tilbyr, og noen ganger må vi også være litt kreative i hva vi tilbyr og hvordan.

Måltidene serveres ofte i ulike grupperom. Dette gjør vi av flere hensyn, men aller mest for å få matro, og for at voksne og barn skal kunne ha fine samtaler rundt bordet. Kanskje er det en periode bestemt hvilke barn som sitter på hvilke bord, men ofte kan barnet velge stolen selv. Noen barn synes det faktisk kan være vanskelig å velge, og da kan en forutsigbar plassering være lurt. Noen ganger er det kjempegøy å sitte sammen med vennen sin, andre ganger har man funnet en ny venn. Det viktigste er ikke hvem man sitter sammen med (for oss voksne), men at de som sitter sammen har det godt under måltidet, spiser og hygger seg, snakker sammen og opplever seg sett og hørt. Da MÅ vi sitte i mindre grupper, eller på ulike bord, og voksne må sitte sammen med barn.

Stell

Barn må som oss voksne på toalettet, men de aller fleste har bleie når de er små. Sier et barn «nei» til at jeg skal skifte, tar jeg hensyn til det, og spør hvem det ønsker å bli skiftet på av. Kanskje er det bare tre-fire voksne å velge mellom, og bleia må skiftes. Valget blir veldig ofte en av oss tre eller fire. Noen ganger spør jeg også om det er greit at jeg skifter, og barnet svarer oftest selv, ja eller nei. Når barnet blir større, har det mer kontroll på når det må og ikke. Barnehagen er kjent for sin «kø-kultur» i overganger til og fra garderobe, men her er det en påminnelse og et tilbud, de aller fleste barn kjenner selv om de må eller ikke.

Sove i barnehagen gjør de aller fleste når de starter i barnehagen, og det varierer veldig med når det behovet forsvinner. Ofte ser vi at leggesituasjonen hjemme på kveldstid får styre både lengden og varighet på barnas søvn i barnehagen, men en god del foreldre har nå forstått at det er lurt å la barnet styre dette behovet selv. Etterhvert som barnet blir eldre, trenger det mindre, men det er utfordrende å vekke et barn som bare ikke våkner. Da er det godt med et varmt fang. Voksne legger som hovedregel barn som er trøtte, barn som nesten sovner ved matbordet skal få slippe å vippe nesa ned i grøten eller brødiskiva.

Ute eller inne

Hva med klær da? Får barn gå i sokkelesten ute, eller uten regntøy når det bøtter ned, bare fordi det ikke vil ha på regnjakka akkurat i dag? Tja, hvordan lar vi barns medvirkning komme til syne? Noen ganger har barn gått ut uten fleecesenser eller ull under dressen, og med kommentaren om at «du får si ifra om du blir kald, så tar vi på en genser».. eller votter som stadig går av fordi de er i veien når det skal graves i snøen. Men lue på ørene er viktig i kulda, og da må voksne fortelle at «det er viktig fordi...» Kanskje finnes det to luer i hylla, og barnet selv kan velge en av dem? Det handler om å gi barn erfaringer og gode forklaringer. Få barn til å sjekke været ute, og selv finne ut hva som er lurt å ha på seg. Kanskje er det samsvar mellom det de tar på seg og været som er ute, kanskje ikke. Det lærer de av!

Voksne i barnehagen vår får lov å feile, fordi det gir erfaring i hva som kan være lurt eller ikke. Det er lov å rette det opp igjen også, ved å gjøre ting på andre måter neste gang. Samme er det for barn, å kjenne på å bli kald, våt og varm er viktig for å utvikle forståelsen for temperatur. Det er ikke meningen at barnet skal gå lenge kaldt, vått eller varmt, og det skal det også få erfare og lære, at vi voksne er der for å støtte, veilede og hjelpe til.

Være ute eller inne? Nei, det er ikke alltid at barnet ditt får velge selv, men iblant gjør det det. Det er fullt mulig å være fleksibel slik at noen er inne på formiddagen, og noen er ute på ettermiddagen, eller kanskje barnet ditt aller helst vil ut både på formiddag og ettermiddag. Alle må ikke alltid ut samtidig, det handler om å organisere og tilrettelegge for nettopp å møte barnas ønsker og få dagen til å gå opp med alle rutiner og alt som er tenkt skal skje.

Medbestemmelse og medvirkning

Poenget er ikke at barn skal få bestemme alt, men få være med å mene noe, uttrykke seg og komme til enighet om de smarte løsningene. Barn kan involveres i planlegging av så mye, innkjøp, matlaging, rydding, hvilke leker som tas frem og så videre. Små barn må vi voksne observere og forstå, se godt etter, hva trekker de mot? Hva interesserer dem? Så sette fram ting og teste ut hva som er interessant, hva som kan gi erfaring og opplevelser. De større kan ofte uttale selv hva de ønsker, men barn har ingen forutsetning for å ønske seg ting de ikke vet hva er, eller det de ikke ser. Det handler igjen om tilrettelegging. For eksempel tilrettelegging av rommene i barnehagen, slik at de er innbydende, interessante, spennende og utviklende for barna. Det er også å gi barn mulighet til å medvirke og påvirke.

For noen år siden valgte de ansatte på storbarns avdelingen å jobbe med temaet «Kardemomme by», for alle barn liker jo den norske barnekulturens Torbjørn Egners Tobias i tårnet, røverne og ikke minst tante Sofie – trodde vi voksne! Etter få uker ble temaet «tatt av programmet», og selvfølgelig kan det handle om hvordan voksne klarer å trekke inn tematikk i lek og hverdag, men i dette tilfellet valgte de sammen med barna å gjøre noe helt annet, som ble en større suksess. Dette er igjen det barns mulighet for å påvirke handler om; Å kunne gjøre noe annet enn det som var tiltenkt, nettopp fordi noe annet fenget mer. Å la barna få medvirke og påvirke i sin egen hverdag, kanskje ikke hver eneste dag og i alt det gjør, men i ganske så mye, hver eneste dag. Det er å sette barnet først!

Hver dag kommer over 13 000 barn til våre 178 barnehager over hele landet. Det er en enorm tillitserklæring. Vi har ansvaret for det kjæreste du har, og vi jobber hver eneste dag for at våre barn skal få den beste barndommen en barnehage kan medvirke til.

Kontaktpersoner

Hege Cecilie Eikseth

Pressekontakt

Fagansvarlig

hege@fus.no

951 85 972